

# ZBIERKA ZÁKONOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1973

Vyhlásené: 12.10.1973

Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

**Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.**

124

## SMERNICE

**Ústrednej rady odborov o postavení a úlohách orgánov ROH v starostlivosti o bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci, schválené uznesením VI. plenárnej schôdze ÚRO**

z 11. októbra 1973

Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci je dôležitou súčasťou starostlivosti o človeka v pracovnom procese a sociálnej istoty pracujúcich v socialistickej spoločnosti. Jej zabezpečovanie je neoddeliteľnou a rovnocennou súčasťou plánovania a plnenia hospodárskych úloh, rozvoja novej techniky a riadiacej a kontrolnej činnosti štátnych a hospodárskych orgánov a vedúcich pracovníkov.

VIII. všeodborový zjazd vo svojom uznesení vyzdvihol, že všestranná a komplexná starostlivosť o potreby pracujúcich, o zabezpečenie optimálnych pracovných, právnych, sociálnych a zdravotných podmienok je jednou z rozhodujúcich funkcií odborov. Preto Revolučné odborové hnutie plní úlohy v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci ako súčasť všestrannej starostlivosti o uspokojovanie oprávnených potrieb pracujúcich.

Orgány ROH popri výchovnom pôsobení na pracujúcich vykonávajú spoločenskú kontrolu nad bezpečnosťou a ochranou zdravia pri práci v rozsahu vyplývajúcom z postavenia jednotnej odborovej organizácie v socialistickej spoločnosti a z oprávnení daných socialistickým právnym poriadkom. Pritom spolupracujú so štátnymi a hospodárskymi orgánmi a aktívne podporujú ich opatrenia na plánovité zlepšovanie prevencie pracovných úrazov a chorôb z povolania.

V záujme utvorenia systému spoločenskej kontroly odborov nad bezpečnosťou a ochranou zdravia pri práci, jej skvalitnenia a prehĺbenia, na realizáciu uznesenia VIII. všeodborového zjazdu podľa čl. 18 d) stanov ROH Ústredná rada odborov v súlade s ustanovením § 136 Zákonníka práce ustanovuje:

## ČASŤ I

### **SPOLOČNÉ ÚLOHY ORGÁNOV ROH V STAROSTLIVOSTI O BEZPEČNOSŤ A OCHRANU ZDRAVIA PRI PRÁCI**

Orgány ROH plnia úlohy v starostlivosti o bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci ako jednu zo svojich základných funkcií pri ochrane oprávnených záujmov pracujúcich v súlade so zabezpečovaním záujmov celej spoločnosti.

V zastúpení všetkých pracujúcich prerokúvajú v rámci komplexnej starostlivosti o pracujúcich otázky zlepšovania pracovného prostredia a úrazovej, zdravotnej a požiarnej prevencie so štátnymi a hospodárskymi orgánmi, predkladajú im návrhy, námety a pripomienky, požadujú a kontrolujú ich realizáciu.

Organizujú aktívnu účasť pracujúcich na riešení všetkých otázok týkajúcich sa starostlivosti o bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci.

Kontrolujú podľa príslušnosti k stupňu riadenia, ako organizácie, im nadriadené organizácie a ústredné orgány plnia určené povinnosti v starostlivosti o bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci vo svojej riadiacej a kontrolnej činnosti, vo výchove pracujúcich a v propagačnej činnosti. Orgány ROH pri vykonávaní spoločenskej kontroly ROH sú oprávnené vstupovať na všetky pracoviská a do zariadení pre pracujúcich a vyžadovať od vedúcich pracovníkov a riadiacich orgánov potrebné správy, doklady a vysvetlenia.<sup>1)</sup>

Svoje úlohy v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci vo vzťahu k štátnym a hospodárskym orgánom a vedúcim pracovníkom plnia orgány ROH formou súčinnosti, spolurozhodovania, rozhodovania a kontroly. Pritom využívajú oprávnenia dané Zákonníkom práce a ďalšími predpismi. (Čl. 4-7, čl. 19-25 uznesenia IV. všeodborového zjazdu o závodných výboroch základných organizácií ROH a § 136 Zákonníka práce v znení vyhlásenom pod č. 42/1970 Zb. a v zmysle § 35-40 vl. nar. č. 66/1965 Zb. v znení nariadenia vlády ČSSR č. 60/1970 Zb.)

## ČASŤ II

### **ZÁVODNÉ (DIELENSKÉ) VÝBORY ZÁKLADNÝCH ORGANIZÁCIÍ REVOLUČNÉHO ODBOROVÉHO HNUTIA**

#### 1. Závodné výbory ROH<sup>2)</sup>

ako základný článok spoločenskej kontroly zabezpečujú úlohy odborovej organizácie v starostlivosti o bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci v podnikoch a závodoch priamo na pracoviskách. Pôsobia, aby hospodárske orgány a vedúci pracovníci plánovite utvárali podmienky pre bezpečnú a zdraviu nezávadnú prácu; pritom najmä:

##### a) prerokúvajú s vedením organizácie:

- návrhy na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a zlepšovanie pracovných podmienok podľa námetov a pripomienok pracujúcich pri príprave, realizácii a kontrole hospodárskych plánov, komplexných programov starostlivosti o pracujúcich, kolektívnych zmlúv a plánov ozdravných opatrení a programov komplexnej socialistickej racionalizácie,
- plány vedenia organizácie na výchovu pracovníkov k bezpečnej práci, na propagáciu bezpečných pracovných spôsobov a rozširovanie dobrých skúseností, podľa možností sa spolupodieľajú pri ich realizácii,
- návrhy na využívanie a zameranie iniciatívy a aktivity pracujúcich v oblasti zlepšovania pracovného prostredia a posilňovania technologickej a pracovnej disciplíny a podľa podmienok návrhy na zriaďovanie kabinetov a laboratórií ochrany a bezpečnosti práce,
- iniciatívne návrhy na morálne a hmotné ocenenie tých pracovníkov, ktorí svojou prácou, iniciatívou a príkladom prispievajú k zníženiu pracovnej úrazovosti a zlepšovaniu pracovného prostredia,
- dodržiavanie predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, najmä pri zavádzaní nových strojov a zariadení a prevádzkových priestorov do prevádzky, pri určení nových technologických pracovných a výrobných postupov aj výkonových noriem, zavádzaní zlepšovacích návrhov aj technických a organizačných opatrení v rámci komplexnej socialistickej racionalizácie a vyžadujú potrebnú nápravu,
- návrhy vedenia organizácie na vykonávanie pravidelných, príp. verejných previerok bezpečnosti práce, alebo ich iniciatívne predkladajú, spolu s hospodárskym vedením ich organizujú a zúčastňujú sa na ich vykonávaní, vyjadrujú sa k naliehavosti, poradiu a termínom opatrení na odstránenie zistených nedostatkov; b) kontrolujú:
- plnenie povinností hospodárskeho vedenia v starostlivosti o bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci, najmä ustanovení Zákonníka práce a ostatných bezpečnostných, hygienických a požiarnych predpisov a predpisov o pracovných podmienkach žien a mladistvých pracovníkov,
- dodržiavanie predpisov o registrácii a evidencii pracovných úrazov, zúčastňujú sa na vyšetrovaní ich príčin a príčin chorôb z povolania podľa potreby ich sami prešetrujú; prerokúvajú príčiny pracovných úrazov a chorôb z povolania a kontrolujú plnenie nápravných opatrení,

- dodržiavanie predpisov o vybavovaní pracujúcich osobnými ochrannými pracovnými prostriedkami a potrebnými umývacími a dezinfekčnými prostriedkami,<sup>3)</sup>
- či vedenie organizácie v lehote 30 dní od vzniku škody im predkladá na prerokovanie svoje návrhy na náhrady škôd vzniknutých pracovníkom pracovnými úrazmi a chorobami z povolania a prerokúva s postihnutými pracovníkmi alebo pozostalými ich nároky, a požadujú včasnú nápravu,
- uskutočňovanie výchovy a školenia pracovníkov vedením organizácie na dodržiavanie predpisov bezpečnosti a hygieny práce a predpisov o požiarnej ochrane, včítane dokladov o tomto školení, a či organizácia sústavne vyžaduje ich dodržiavanie; osobitnú starostlivosť venujú výchove učňov a mladistvých pracovníkov,
- systém a úroveň školenia vedúcich pracovníkov v bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a vysielajú svojich zástupcov na overovanie ich znalostí,
- uplatňovanie disciplinárnych postihov vedením organizácie voči pracovníkom, ktorí neplnia povinnosti vyplývajúce pre nich z predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, prípadne požadovanie náhrady škody vzniknutej organizácii z tohto neplnenia,
- na pracoviskách plnenie opatrení uložených orgánmi štátneho odborného dozoru<sup>4)</sup> a overujú si ich účinnosť, požadujú od nich informácie a upozorňujú ich na nedostatky alebo závady na pracoviskách, zariadeniach a pri činnostiach, ktoré spadajú do ich pôsobnosti,
- plnenie záväzných pokynov vydaných orgánmi ROH zo strany organizácie a plnenie opatrení vyplývajúcich z previerok bezpečnosti práce; c) rozhodujú:
  - o počte a rozmiestnení odborových inšpektorátov bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, volených na odborových úsekoch, a hliadok bezpečnosti práce s prihliadnutím na organizačné členenie pracovísk a riziko práce, v spolupráci s úsekovými dôverníkmi riadia ich činnosť, zabezpečujú ich školenia a výmenu poznatkov a skúseností, dávajú predchádzajúci súhlas na prácu nadčas a na nočnú prácu žien v súlade s ustanoveniami Zákonníka práce, ustanovujú podmienky, za ktorých sa tieto práce môžu výnimočne vykonávať, a vyjadrujú sa k žiadostiam organizácií o povolenie výnimiek,
  - pri uplatňovaní návrhov na disciplinárne postihy; požadujú od organizácie záväzným pokynom odstránenie závad v prevádzke, na strojoch, zariadeniach a objektoch, pri pracovných postupoch a v prípade bezprostredného ohrozenia života alebo zdravia pracovníkov majú právo zakázať ďalšiu prácu; majú právo zakázať prácu nadčas a prácu v noci, ktorá by ohrozovala bezpečnosť a zdravie pracovníkov. O týchto opatreniach upovedomia bez meškania príslušný orgán štátneho odborného dozoru a KVOZ. Ak o to organizácia požiada orgán štátneho odborného dozoru, je tento orgán povinný preskúmať opatrenia závodného výboru ROH; až do jeho rozhodnutia platia opatrenia závodného výboru ROH.

V základných organizáciách ROH, kde sa volí miestny výbor ROH, plní tento orgán úlohy závodného výboru ROH; pôsobnosť závodného výboru pri rozhodovaní a spolurozhodovaní s vedením závodu v základných organizáciách, kde sa volí závodný dôverník ROH, plní členská schôdza.

## 2. Komisie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci

Závodné, podľa potreby dielenské výbory ROH si ustanovujú komisie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci ako svoje pomocné, poradné a výkonné orgány.

Predseda komisie je členom závodného (dielenského) výboru ROH a plní funkciu závodného (dielenského) inšpektora.

Náplň, rozsah a metódy činnosti komisií bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci boli ustanovené v zásadách pre výstavbu a činnosť komisií základných organizácií ROH schválených Predsedníctvom ÚRO 12. januára 1972.

## 3. Inšpektori bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v ZO ROH

Inšpektormi bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v základných organizáciách ROH sú predsedovia komisií bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci závodných a dielenských výborov ROH (ďalej len závodní a dielenský inšpektori) a inšpektori bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci volení na odborových úsekoch.

Pri svojej činnosti závodní a dielenský inšpektori:

- preverujú pracoviská, stroje, nástroje a pracovné postupy z hľadiska bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a podávajú návrhy na odstránenie zistených nedostatkov,

- kontrolujú v rozsahu svojej pôsobnosti dodržiavanie bezpečnostných, hygienických a požiarnych predpisov a utváranie podmienok pre bezpečnú a zdravotne nezávadnú prácu, upozorňujú na zistené závady, rokujú o nich s vedúcimi pracovníkmi a požadujú ich odstránenie; na závažné nedostatky upozorňujú komisiu bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a závodný výbor ROH,
- predkladajú na základe vlastných poznatkov a pripomienok pracujúcich námety na zvyšovanie úrazovej, zdravotnej a požiarnej prevencie do kolektívnych zmlúv, plánov ozdravných opatrení a na zameranie laboratórií ochrany a bezpečnosti práce a pracovnej hygieny,
- kontrolujú pridelovanie osobných ochranných pracovných prostriedkov, ochranných odevov a obuvi pracovníkom a ich správne používanie,
- zúčastňujú sa v rozsahu svojej pôsobnosti na previerkach na pracoviskách, na vyšetrovaní príčin pracovných úrazov, prevádzkových nehôd a havárií a na spisovaní záznamov o úrazoch a kontrolujú ich správnosť a plnenie prijatých opatrení,
- informujú pracujúcich na členských schôdzach a konferenciách o všetkých otázkach týkajúcich sa starostlivosti o bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci a požadujú zaradenie otázok úrazovej a zdravotnej prevencie na rokovania závodných (dielenských) výborov ROH, členských schôdzí a konferencií, aktívov, výrobných porad a pod.,
- spolupôsobia pri výchove pracujúcich k dodržiavaniu predpisov a zásad bezpečnosti a hygieny práce, spolupôsobia v rozvoji činností kabinetov OBP a získavajú ich na účasť pri zlepšovaní pracovného prostredia a zvyšovaní prevencie pracovných úrazov a chorôb z povolania,
- spolupracujú v otázkach úrazovej zábrany s dôverníkmi nemocenského poistenia, s aktivistami Československého červeného kríža a v otázkach požiarnej prevencie s členmi požiarnych hliadok.

Závodní (dielenský) inšpektori bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci na základe splnomocnenia<sup>9)</sup> závodného výboru ROH sú oprávnení v prípade bezprostredného ohrozenia života alebo zdravia pracovníkov zakázať ďalšiu prácu.

O tomto opatrení sú povinní bez meškania upovedomiť vedenie závodu, závodný (dielenský) výbor ROH, ktorý upovedomí príslušný orgán štátneho odborného dozoru nad bezpečnosťou práce a KVOZ. Ak o to organizácia požiadala orgán štátneho odborného dozoru, je tento orgán povinný preskúmať rozhodnutie závodného (dielenského) inšpektora; až do jeho rozhodnutia platia opatrenia závodného (dielenského) inšpektora.

Toto oprávnenie používajú závodní (dielenský) inšpektori bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v prípadoch, keď k bezprostrednému ohrozeniu došlo na miestne odlúčenom pracovisku alebo za podmienok, keď pri obvyklom spôsobe prerokúvania v ZV (DV) ROH by nastalo nebezpečenstvo z omeškania.

#### 4. Inšpektori bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci na odborovom úseku

Na pomoc úsekovému dôverníkovi volí odborový úsek podľa charakteru pracoviska inšpektora bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (ďalej len „inšpektor bezpečnosti práce“), ktorý svoje úlohy zabezpečuje spoločne s úsekovým dôverníkom a podľa jeho pokynov v súlade s týmito smernicami.

Inšpektori bezpečnosti práce na odborových úsekoch:

- operatívne sledujú dodržiavanie predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, zlepšovanie pracovného prostredia, pridelovanie a používanie osobných ochranných pracovných prostriedkov,
- zúčastňujú sa na previerkach bezpečnosti práce a vyšetrovaní príčin pracovných úrazov, prevádzkových nehôd a havárií, kontrolujú správnosť záznamov o nich a plnenie prijatých nápravných opatrení,
- sledujú uskutočňovanie vstupných inštruktáží, pravidelného školenia a preskúšavania pracovníkov, používanie propagačných prostriedkov,
- kontrolujú výstražné návestia, bezpečnostné a signalizačné zariadenia na pracoviskách,
- podporujú iniciatívu pracujúcich pri zlepšovaní pracovného prostredia, pomáhajú organizovať činnosť hliadok bezpečnosti práce, zhromažďujú námety a pripomienky na zlepšovanie prevencie pracovných úrazov a chorôb z povolania,
- informujú pracujúcich na členských schôdzach odborových úsekov, výrobných poradách a desaťminútovkách o všetkých opatreniach, ktoré sa urobili na realizáciu ich pripomienok,

- prerokujú s ministrom, príp. s iným vedúcim pracovnej skupiny a pracoviska zistené závady; o výsledku rokovania informujú predsedu komisie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci závodného (dielenského) výboru ROH,
- na závažné prípady, keď je bezprostredne ohrozený život alebo zdravie pracovníkov, bez meškania upozornia závodného (dielenského) inšpektora bezpečnosti práce a požadujú jeho zásah, príp. priamo informujú závodný alebo dielenský výbor ROH.

Inšpektori bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v základných organizáciách ROH sú výkonnými orgánmi v oblasti spoločenskej kontroly ROH nad bezpečnosťou a ochranou zdravia pri práci a ich činnosť sa podľa týchto smerníc považuje za činnosť bezprostredne súvisiacu s úlohami organizácie.<sup>6)</sup>

### **ČASŤ III**

#### **ÚLOHY ORGÁNOV ODBOROVÝCH ZVÄZOV**

Odborové zväzy plnia úlohy pri utváraní nezávadných pracovných podmienok v rozsahu príslušných jednotlivých odvetví národného hospodárstva. Vykonávajú spoločenskú kontrolu ROH nad bezpečnosťou a ochranou zdravia pri práci.

##### **1. Ústredné výbory odborových zväzov**

Rozpracúvajú uznesenia Ústrednej rady odborov v podmienkach odborového zväzu a zabezpečujú ich plnenie v nižších zväzových orgánoch. Určujú úlohy odborového zväzu v bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci.

Pritom najmä:

- určujú konkrétne ciele odborového zväzu v starostlivosti o zlepšovanie pracovného prostredia a zvyšovanie prevencie pracovných úrazov a chorôb z povolania,
- riadia činnosť zväzových orgánov a základných organizácií a určujú pre ne úlohy pri vykonávaní spoločenskej kontroly ROH nad bezpečnosťou a ochranou zdravia pri práci,
- pravidelne prerokujú situáciu na úseku bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v príslušných odvetviach; prerokujú spoločné opatrenia s partnerskými ministerstvami a ústrednými orgánmi a požadujú od nich riešenie zásadných problémov celoštátneho charakteru,
- prerokujú každý smrteľný pracovný úraz a hromadné úrazy s vedením ministerstva alebo ústredného hospodárskeho orgánu,
- predkladajú Ústrednej rade odborov správy o úrovni bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v odvetviach a odboroch spadajúcich do ich pôsobnosti, o najdôležitejších uzneseniach orgánov ústredných výborov odborových zväzov; predkladajú ÚRO na koordináciu návrhy rezortných predpisov z úseku bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci,
- zovšeobecňujú skúsenosti a výsledky z organizátorskej, výchovnej a propagačnej práce zväzových orgánov na úseku starostlivosti o bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci,
- určujú úlohy vo výchove a školení funkcionárov na úseku bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v súlade s pokynmi ÚRO; ustanovujú lektorské skupiny,
- zúčastňujú sa na prípravách a prerokovaní predpisov a pravidiel o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci platných pre celé odvetvie na území ČSSR a vyslovujú s nimi súhlas,
- dávajú podľa príslušných právnych predpisov súhlas na vydanie zoznamov prác zakázaných ženám a mladistvým pracovníkom, na nočnú prácu žien a prácu nadčas a určujú pritom podmienky, za ktorých sa práca žien v noci a práca nadčas nad hranice ustanovené Zákoníkom práce môže povoliť, zúčastňujú sa na prípravách na vydávaní smerníc pre poskytovanie osobných ochranných pracovných prostriedkov,
- v záujme zhodných stanovísk určujú postup českých a slovenských výborov odborových zväzov pri udieľaní súhlasu s vydávaním pravidiel na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci republikovými ministerstvami a nadpodnikovými orgánmi v jednotlivých republikách,
- prerokujú s ústrednými sekciami Československej vedecko-technickej spoločnosti ich účasť na plnení úloh slúžiacich na zlepšovanie pracovného prostredia a odstraňovanie nebezpečnej a fyzicky namáhavej práce,
- hodnotia dodržiavanie určených podmienok socialistického súťaženia z hľadiska bezpečnosti práce a pracovných podmienok a zaujímajú stanovisko k návrhom na prepožičanie Červených zástav vlády a ÚRO, príp. na iné ocenenia víťazných kolektívov a jednotlivcov,

- ustanovujú komisie a inšpektorov bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci ako svoje poradné a výkonné orgány.

Výkonom niektorých svojich úloh a oprávnení môžu poveriť české a slovenské výbory odborových zväzov.

## 2. České výbory a slovenské výbory odborových zväzov

České a slovenské výbory odborových zväzov zabezpečujú plnenie uznesení vyšších odborových orgánov a svojho zväzového zjazdu. Plnia z toho vyplývajúce úlohy a vykonávajú spoločenskú kontrolu nad bezpečnosťou a ochranou zdravia pri práci v rozsahu príslušných odvetví v národných republikách.

Pritom najmä:

- prerokúvajú otázky úrazovej a zdravotnej prevencie s príslušnými republikovými ministerstvami a riadiacimi odvetvovými orgánmi, predkladajú im iniciatívne návrhy a stanoviská na odstránenie nedostatkov, uplatňujú hľadiská bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci pri prerokúvaní návrhov a hodnotení výsledkov plnenia hospodárskych plánov, socialistického súťaženía, rozvoja novej techniky, pri určovaní úloh vo výskumnej a vývojovej činnosti, pri vydávaní zásad hmotnej zainteresovanosti a príslušných mzdových predpisov, pri určovaní úloh vo výchovnej a propagačnej činnosti hospodárskych a štátnych orgánov,
- riadia činnosť krajských a okresných výborov odborových zväzov a základných organizácií ROH pri plnení úloh v starostlivosti o bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci a poskytujú im potrebnú pomoc,
- zabezpečujú školenia funkcionárov ROH v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, zovšeobecňujú dobré skúsenosti základných organizácií ROH, okresných a krajských výborov odborového zväzu,
- pravidelne prerokúvajú rozborov pracovnej úrazovosti, príčiny smrteľných hromadných a ťažkých pracovných úrazov, prípravu, organizáciu a výsledky verejných a iných celoštátnych previerok bezpečnosti práce a pravidelné správy príslušných ministerstiev a príslušných ústredných orgánov, posudzujú navrhované opatrenia, príp. predkladajú vlastné návrhy na odstraňovanie nedostatkov,
- prerokúvajú každý smrteľný pracovný úraz a hromadné úrazy s vedením republikového ministerstva, príp. ústredného hospodárskeho orgánu,
- kontrolujú, ako ústredné a nadpodnikové orgány plnia svoje úlohy v riadení, koordinácii a kontrole starostlivosti o bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci v podnikoch a závodoch; odporúčajú uplatnenie disciplinárnych opatrení voči tým zodpovedným pracovníkom, ktorí neplnia svoje povinnosti na tomto úseku,
- prerokúvajú a schvaľujú návrhy na udelenie výnimiek zo zákazu nočnej práce žien a na prácu nadčas v rozsahu svojej pôsobnosti,
- dávajú súhlas na vydanie zoznamov pracovísk zakázaných ženám a mladistvým a zúčastňujú sa na príprave smerníc o poskytovaní osobných ochranných pracovných prostriedkov,
- vyjadrujú stanoviská k smerniciam a pravidlám na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci republikových ministerstiev a ostatných nadpodnikových orgánov a vyslovujú s nimi súhlas,
- na operatívne plnenie úloh pri vykonávaní spoločenskej kontroly ROH a ako poradné a výkonné orgány si ustanovujú komisie, lektorské skupiny a inšpektorov bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

V závažných prípadoch sú oprávnené na návrh inšpektora bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci ČVOS alebo SVOZ požadovať, aby organizácia záväzným pokynom odstránila závady na strojoch a zariadeniach a objektoch alebo pri pracovných postupoch. O tomto opatrení upovedomia bez meškania príslušný orgán štátneho odborného dozoru. Ak o to organizácia požiada orgán štátneho dozoru, je tento orgán povinný preskúmať opatrenia ČVOS alebo SVOZ; až do jeho rozhodnutia platia opatrenia ČVOS alebo SVOZ.

## 3. Krajské (mestské) výbory odborových zväzov

Krajské a mestské výbory odborových zväzov<sup>7)</sup> (ďalej len „krajské výbory“) sa vo svojej činnosti na úseku bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci spravujú uzneseniami vyšších odborových orgánov.

Riadia činnosť základných organizácií a okresných výborov odborových zväzov pri plnení úloh v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a poskytujú im organizátorskú a metodickú pomoc.

Pritom najmä:

- prerokúvajú činnosť hospodárskych orgánov a základných organizácií ROH na úseku bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a pravidelne prerokúvajú správy hospodárskych orgánov a rozboru pracovnej úrazovosti v okruhu svojej pôsobnosti,
- spolupracujú s príslušnými odbormi KNV (MsNV), s orgánmi štátneho odborného dozoru, podľa potreby s ďalšími štátnymi a hospodárskymi orgánmi a spoločenskými organizáciami v okruhu svojej pôsobnosti, organizujú pomoc ZO ROH pri preverkách bezpečnosti práce, pôsobia na zlepšovanie úrovne bezpečnostnej techniky a stavu ochrany zdravia pri práci v závodoch a podnikoch,
- požadujú od hospodárskych orgánov informácie a potrebné opatrenia na odstránenie nedostatkov a závad,
- kontrolujú, ako vedenie závodov a orgány základných organizácií ROH plnia úlohy na úseku bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a najmä povinnosti vyplývajúce pre ne z ustanovení Zákonníka práce o náhrade škody z pracovných úrazov a chorôb z povolania,
- organizujú podľa pokynov ÚVOZ, ČVOS alebo SVOZ školenia inšpektorov a ostatných funkcionárov komisií bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci základných organizácií a okresných výborov odborového zväzu; na splnenie tejto úlohy ustanovujú lektorské skupiny,
- zovšeobecňujú dobré skúsenosti a rozširujú poznatky o osvedčených spôsoboch výchovy a rozvíjaní aktivity pracujúcich v znižovaní pracovnej úrazovosti a zlepšovaní pracovného prostredia.

Krajské výbory zriaďujú komisiu bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. Predsedom komisie je člen krajského výboru. Krajský výbor môže komisiu poveriť plnením niektorých svojich úloh.

Na priame plnenie svojich úloh a na pomoc základným organizáciám pri vykonávaní spoločenskej kontroly ROH ustanovujú KVOZ (MsVOZ) funkciu inšpektora bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci - zväzového inšpektora - z pracovníkov odborového zväzu alebo predsedov, príp. členov komisií bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci KVOZ (MsVOZ).

#### 4. Okresné výbory odborových zväzov

Okresné výbory odborových zväzov zabezpečujú plnenie uznesení vyšších odborových orgánov a riešia otázky pracovných podmienok, bezpečnosti a hygieny práce.

Podľa pokynov KVOZ a podmienok základných organizácií ROH v okrese si môžu ustanovovať komisie a zväzových inšpektorov bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

#### 5. Inšpektori bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci vyšších zväzových orgánov (zväzoví inšpektori)

Inšpektori bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci vyšších zväzových orgánov (ďalej len „zväzoví inšpektori“) sa ustanovujú ako výkonné a poradné orgány ÚVOZ, ČVOS, SVOZ, KVOZ (MsVOZ) a OVOZ, ktoré riadia a kontrolujú ich činnosť.

Zväzoví inšpektori v rozsahu svojej pôsobnosti poskytujú metodickú pomoc nižším zväzovým orgánom a ZV ROH a ich komisiám a inšpektorom pri vykonávaní spoločenskej kontroly ROH a pri zabezpečovaní uznesení vyšších orgánov ROH v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. Svoje úlohy v závodoch plnia s vedomím ZV ROH a za účasti orgánov ZO ROH.

Pritom sú oprávnení:

- zúčastňovať sa na rokovaníach ZV ROH alebo iných orgánov ZO ROH s vedením odboru, podniku, závodu, prevádzky, týkajúcich sa otázok úrazovej a zdravotnej prevencie na pracoviskách, plnenia záväzkov v kolektívnej zmluve, plánu ozdravných opatrení a odškodňovania pracovných úrazov a chorôb z povolania a organizovania previerok bezpečnosti práce,
- vstupovať na pracoviská, do hygienických, sociálnych a ostatných zariadení organizácie pre pracujúcich a požadovať od vedenia organizácie odstránenie zistených závad v primeranej lehote,
- zúčastňovať sa na vyšetrovaní, príp. prešetrovať príčiny ťažkých, hromadných, smrteľných a iných pracovných úrazov, prevádzkových nehôd a havárií a zúčastňovať sa na ich prerokúvaní,

- vyžadovať od závodných výborov ROH, komisií a inšpektorov bezpečnosti práce informácie o ich činnosti pri vykonávaní spoločenskej kontroly ROH nad bezpečnosťou a ochranou zdravia pri práci, zúčastňovať sa na ich schôdzach, verejných a iných previerkach bezpečnosti práce,

- požadovať odstránenie závad v prevádzke na strojoch, zariadeniach a objektoch alebo pri pracovných postupoch a v prípadoch bezprostredného ohrozenia života alebo zdravia pracovníkov zakázať ďalšiu prácu na stroji alebo zariadení; o takom opatrení sú povinní bez meškania upovedomiť vedenie organizácie, závodný výbor ROH, príslušný zväzový orgán, ktorý ich poveril výkonom spoločenskej kontroly nad bezpečnosťou a ochranou zdravia pri práci, a príslušný orgán štátneho odborného dozoru. Ak o to organizácia požiada orgán štátneho odborného dozoru, je tento orgán povinný preskúmať opatrenia zväzového inšpektora. Až do jeho rozhodnutia platia opatrenia zväzového inšpektora.

Zväzoví inšpektori sú povinní dbať na predpisy o zachovaní štátneho, hospodárskeho a služobného tajomstva o veciach, o ktorých sa dozvedeli pri výkone svojej funkcie, a zachovávať o nich mlčanlivosť aj po skončení svojej funkcie.

Pri svojej činnosti sa preukazujú preukazom zväzového inšpektora bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, ktorý im vydá orgán, v ktorom sú ustanovení.

#### **ČASŤ IV**

#### **VŠEODBOROVÉ ORGÁNY**

Všeodborové orgány plnia úlohy v bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci ako územné odborové orgány vo vzťahu k zväzovým orgánom a príslušným územným, štátnym a hospodárskym orgánom a spoločenským organizáciám.

##### **1. Ústredná rada odborov**

Ústredná rada odborov rozpracúva a zabezpečuje uznesenia všeodborového zjazdu v oblasti starostlivosti o bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci, určuje postup a úlohy odborových orgánov a organizácií na dosiahnutie cieľov určených zjazdom. Riadi činnosť všetkých odborových orgánov v spoločenskej kontrole ROH, v starostlivosti o zlepšovanie pracovného prostredia, o úrazovú a zdravotnú prevenciu. Upravuje výkon a organizáciu spoločenskej kontroly ROH nad bezpečnosťou a ochranou zdravia pri práci.

Pritom plní tieto hlavné úlohy:

- rieši zásadné programové a koncepcné úlohy odborov, určuje ciele a zameranie činnosti odborových orgánov v starostlivosti o bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci na jednotlivé obdobia,
- kontroluje plnenie určených úloh odborovými orgánmi a organizáciami,
- prerokúva v mene Revolučného odborového hnutia s vládou Československej socialistickej republiky zásadné otázky a problémy v zaisťovaní bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, predkladá jej návrhy opatrení na zvýšenie tejto starostlivosti, vyžadujúce celoštátne alebo rezortné riešenie a ich zahrnutie do plánu rozvoja národného hospodárstva,
- predkladá príslušným orgánom návrhy na vydanie potrebných bezpečnostných a hygienických predpisov a využívanie výchovných a propagačných prostriedkov pôsobiacich v celom štáte,
- vyjadruje sa k návrhom zákonov a ostatných právnych predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci s celoštátnou pôsobnosťou,
- zúčastňuje sa prostredníctvom svojich zástupcov na rokovaníach o stave bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a na uplatňovaní právneho poriadku v orgánoch Federálneho zhromaždenia,
- spolupracuje s príslušnými riadiacimi štátnymi a hospodárskymi orgánmi a spoločenskými organizáciami pri riešení problémov celoštátnej povahy, vyžaduje od nich potrebné informácie a pomoc a kontroluje plnenie prijatých opatrení,
- určuje zásady pre náplň a organizáciu školenia funkcionárov a pracovníkov odborových orgánov a pre zvyšovanie ich politickej a odbornej kvalifikácie na výkon spoločenskej kontroly ROH nad bezpečnosťou a ochranou zdravia pri práci,
- zabezpečuje spoluprácu a výmenu skúseností so zahraničnými odborovými ústredňami a medzinárodnými orgánmi v oblasti starostlivosti o bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci,
- určuje zásady pre rozmiestňovanie pracovníkov orgánov ROH v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a pre financovanie tejto činnosti.

## 2. Česká odborová rada a Slovenská odborová rada

Česká odborová rada a Slovenská odborová rada ako národné orgány ROH zabezpečujú plnenie uznesení všeodborového zjazdu a svojich zjazdov v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v Českej socialistickej republike a v Slovenskej socialistickej republike.

Pri plnení týchto úloh najmä:

- prerokúvajú otázky bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci s jednotlivými republikovými vládami a predkladajú im po prerokovaní s ČVOS a SVOZ návrhy na riešenie zásadných problémov; informujú ČVOS a SVOZ o zásadných uzneseniach vlád ČSR a SSR v tejto oblasti,
- spolupracujú s ČNR, SNR, s príslušnými ministerstvami ČSR a SSR a s ostatnými štátnymi a hospodárskymi orgánmi, informujú ich o závažných nedostatkoch v starostlivosti o pracovné prostredie a pracovné podmienky a požadujú ich riešenie,
- vyjadrujú sa v súlade s uzneseniami ÚRO k predkladaným návrhom právnych predpisov týkajúcich sa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v jednotlivých národných republikách,
- koordinujú činnosť ČVOS a SVOZ, hodnotia plnenie ich úloh v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a o výsledkoch tohto hodnotenia informujú ÚRO,
- poskytujú v rozsahu svojej pôsobnosti všeobecnú poradenskú službu odborovým orgánom v otázkach bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci,
- prerokúvajú stav bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a vývoj pracovnej úrazovosti v jednotlivých republikách a požadujú od príslušných štátnych a hospodárskych orgánov riešenie zásadných problémov, koncepčných úloh a nedostatkov,
- prerokúvajú zásady spolupráce s orgánmi štátneho odborného dozoru v ČSR a SSR, overujú si účinnosť ich opatrení a zásahov a spoločne s nimi postupujú pri riešení rozhodujúcich otázok v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci,
- pomáhajú ČVOS a SVOZ pri školení odborového aktívu a pri organizovaní výchovnej a propagačnej činnosti. Organizujú pre funkcionárov a pracovníkov uvedených výborov odborových zväzov na úseku bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci metodické semináre,
- predkladajú iniciatívne návrhy na zabezpečenie výchovnej a propagačnej činnosti v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci vo verejných oznamovacích prostriedkoch.

## 3. Krajské odborové rady, Pražská a Bratislavská odborová rada

Krajské odborové rady, POR a BOR sa vo svojej činnosti v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci spravujú uzneseniami ÚRO, ČOR a SOR a krajskej všeodborovej konferencie; ako predstavitelia odborovej organizácie v styku so štátnymi a hospodárskymi orgánmi a spoločenskými organizáciami v kraji zjednocujú a koordinujú činnosť odborových orgánov. Pritom rešpektujú úlohy a smernice určené v tejto oblasti príslušnými orgánmi odborových zväzov.

Pritom najmä:

- prerokúvajú s predstaviteľmi krajských (mestských) politických a štátnych orgánov, najmä s radou KNV (NVP a NVB) zásadné otázky týkajúce sa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v rámci celkového zlepšovania životného a pracovného prostredia v kraji a predkladajú im návrhy na odstraňovanie nedostatkov,
- koordinujú činnosť zväzových odborových orgánov v kraji (meste) pri vykonávaní spoločenskej kontroly ROH nad bezpečnosťou a ochranou zdravia pri práci s činnosťou príslušných krajských štátnych a hospodárskych orgánov,
- spolupracujú s inšpektorátmi bezpečnosti práce, vyžadujú si a prerokúvajú ich správy o stave bezpečnosti práce a vývoji pracovnej úrazovosti v kraji,
- sledujú, ako KVOZ, MsVOZ, OOR a MsOR plnia úlohy v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, informujú vyššie zväzové orgány, Ústrednú radu odborov, Českú a Slovenskú odborovú radu o situácii v kraji.

## 4. Okresné odborové rady

Okresné odborové rady sa v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci spravujú uzneseniami vyšších všeodborových orgánov a plnia úlohy v styku s politickými, štátnymi a hospodárskymi orgánmi a spoločenskými organizáciami v okrese. Zjednocujú a koordinujú činnosť okresných výborov odborových zväzov pri riešení otázok dotýkajúcich sa viacerých odvetví v okrese, pritom rešpektujú úlohy a smernice určené v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci príslušnými orgánmi odborových zväzov.

Pritom najmä:

- prerokujú s predstaviteľmi okresných orgánov, najmä s radou ONV, OÚNZ, s ČSČK spoločné opatrenia dotýkajúce sa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v rámci zlepšovania životného a pracovného prostredia v rámci okresu, najmä zlepšovania zdravotnej prevencie a znižovania absencie pre chorobu a úraz,
- vyjadrujú sa k návrhom orgánov ONV a OÚNZ na využívanie prostriedkov z regresných náhrad, najmä na zlepšovanie pracovného prostredia v závodoch a zdravotníckych zariadeniach v okrese,
- sledujú, ako základné organizácie ROH zabezpečujú úlohy na úseku bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, upozorňujú na nedostatky vyššie odborové orgány a požadujú ich riešenie,
- pomáhajú okresným výborom odborových zväzov a základným organizáciám ROH pri organizovaní previerok bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, pracovných podmienok žien a mladistvých, pri školení funkcionárov z oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a pracovnoprávných vzťahov a nemocenského poistenia,
- zabezpečujú funkcionárom a členom základných organizácií pracovnoprávnú pomoc v otázkach bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a odškodňovaní pracovných úrazov a chorôb z povolania, poskytujú im potrebné právne informácie.

#### 5. Odborové rady na stavbách

Na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci pri budovaní veľkých investičných celkov odborové rady na stavbách najmä:

- kontrolujú, ako závodné výbory ROH dodávateľských organizácií a investora plnia úlohy v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, ako uplatňujú oprávnenia dané Zákoníkom práce a uznesením vyšších orgánov ROH,
- prerokujú s vedením stavby a generálnymi dodávateľmi všetky dôležité otázky dotýkajúce sa spoločne viacerých závodných výborov ROH, týkajúce sa utvárania bezpečného a zdravotne nezávadného pracovného prostredia, úrazovej a zdravotnej prevencie a používania ochranných pracovných pomôcok,
- predkladajú pripomienky a návrhy na zlepšenie a požadujú ich riešenie.

### ČASŤ V

#### SPOLOČNÉ A ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

1. V platnosti zostávajú a stávajú sa prílohou týchto smerníc:
  - „Smernice pre jednotný postup orgánov ROH pri vyšetrovaní príčin pracovných úrazov a pri ich prerokúvaní“, schválené uznesením Predsedníctva ÚRO z 2. 11. 1970,
  - „Zásady účasti orgánov základných organizácií ROH pri vykonávaní previerok bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a pracovných podmienok žien na pracoviskách“, schválené uznesením Predsedníctva ÚRO z 12. 11. 1972,
  - „Náplň a rozsah činnosti komisií bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v ZO ROH“, schválené uznesením Predsedníctva ÚRO z 12. 1. 1972.
2. Zrušujú sa:
  - „Zásady o postavení a úlohe orgánov ČS ROH v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci“ z 3. 9. 1969.

Účinnosť smerníc

Tieto smernice nadobúdajú účinnosť 1. januárom 1974.

**Tajomník Ústrednej rady odborov:**

**Mařík v. r.**

- 1) V závodoch a na pracoviskách, pre ktoré platia osobitné predpisy o povolení na vstup, spravujú sa pracovníci a funkcionári vyšších orgánov ROH týmito osobitnými predpismi.
- 2) Podnikové výbory ROH, ktoré podľa uznesenia sekretariátu ÚRO majú oprávnenia závodných výborov ROH, plnia aj úlohy závodných výborov ROH podľa týchto smerníc.
- 3) § 40 vl. nar. č. 66/1965 Zb.
- 4) Orgány ČÚBP, SÚBP, ČBÚ, SBÚ, hygienickej služby, požiarnej ochrany a odborný technický dozor ministerstiev dopravy, spojov, vnútra a národnej obrany.
- 5) Splnomocnenie vydáva závodný výbor ROH na celé funkčné obdobie.
- 6) § 3 vyhlášky ÚRO č. 134/1968 Zb.
- 7) V odborových zväzoch s odlišnou organizačnou štruktúrou, kde niet KVOZ (MsVOZ), plnia úlohy KVOZ orgány im na roveň postavené (oblastné výbory a pod.).

